

ዳኞች፡- ተሻገር ገ/ስላሴ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- አቶ ገብረ ክርስቶስ ገብረ እግዛብሔር

ጠበቃ ገ/እግዚአብሔር ተስፋዬ

ተጠሪ፡- ሳባ እምነበረድ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር

ነገረ ፈጅ አቶ ቴድሮስ ገብረ ዮሐንስ - ቀረበ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት የሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ያቀረበውን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው። ጉዳዩ የእምነ በረድ ሽያጭ ውል አፈፃፀምን የሚመለከት ነው። ጉዳዩ በመጀመሪያ የታየው በማዕከላዊ ዞን አድዋ ምድብ ችሎት ነው። በሥር ፍርድ ቤት አመልካች ከሣሽ ተጠሪ ተከሣሽ በመሆን ተከራክረዋል።

የክርክሩ መነሻ አመልካች ለሥር ፍርድ ቤት ያቀረበው ክስ ነው። አመልካች ከተጠሪ ጋር 2781 ሜትር ኩብ እምነበረድ ከሻት ውጭ በብር 939,948 /ዘጠኝ መቶ ሰላሣ ዘጠኝ ሺህ ዘጠኝ መቶ አርባ ስምንት ብር/ ለመግዛት ታህሣሥ 29 ቀን 2002 ዓ.ም ውል የተዋዋለና በዚህ ውል መሠረት ሻጭ /ተጠሪ/ 616.4 ሜትር ኩብ የእምነበረድ በብር 205,017.47 /ሁለት መቶ አምስት ሺህ አስራ ሰባት ብር ከአርባ ሰባት ሣንቲም/ አስረክቦኛል። ገዥው /አመልካች/ ብር 661,217.37 /ስድስት መቶ ስልሳ አንድ ሺህ ሁለት መቶ አስራ ሰባት ብር ከሰላሣ ሰባት ሣንቲም/ ቅድሚያ ክፍያ ከፍያለሁ። ተከሣሽ/ ተጠሪ/ በሽያጭ ውሉ መሠረት ዋጋው ከተጨማሪ እሴት ታክስ ውጭ ብር 734,930.55 የሆነ 2164.60 ሜትር ኩብ እብነበረድ አላስረከበኝም ስለዚህ በሽያጭ ውሉ መሠረት እብነበረዱን እንዲያስረክብ ውሣኔ ይሰጥልኝ በማለት ክስ አቅርቧል። ተጠሪ እስጢፋኖስ አስፋው የተባለ የድርጅቱ ግዥ ዋና ክፍል ኃላፊ በክርክር ጣልቃ እንዲገባ የጠየቀ ሲሆን ከከሣሽ /አመልካች/ ጋር የተዋዋለው የእብነበረድ ሽያጭ የለም። ከሣሽ ብር 661,217.37 አልከፈለም። በህግ ፊት የፀናና ተጠሪን የሚያስገድድ የእብነበረድ ሽያጭ ውል የለም በማለት ተከራክሯል። ተጠሪ የድርጅቱ ግዥ ዋና ክፍል ኃላፊ በክርክሩ ጣልቃ እንዲገባለት ባቀረበው ጥያቄ መሠረት የሥር ፍርድ ቤት በወቅቱ የድርጅቱ ግዥ ዋና ክፍል ኃላፊ የሆኑትንና በሽያጭ ውሉ ላይ የፈረሙት የተጠሪ የሥራ ኃላፊ ወደ ክርክሩ እንዲገቡ አድርጓል። የሥር ፍርድ ቤት የአመልካች ምስክሮች የሰጡትን ቃልና የተጠሪን

ምስክሮች ቃልና በግራ ቀኙ በኩል የዕሉፍ ማስረጃ ከመረመረና ከመዘነ በኋላ የተጠሪ የግዥ ዋና ክፍል ኃላፊ ከካላሽ /አመልካች/ ጋር የአብነበረድ ሽያጭ ውል የተዋዋለው ሥራ አስኪያጅ በቃል ትዕዛዝ መሆኑን ገልጾ የተከራከረ ሲሆን ጣልቃ ገብ ይህንን በማስተባበል አልተከራከረም። ከዚህ በተጨማሪ አመልካች /ካላሽ/ ለተካላሽ /ተጠሪ/ ብር 500,000 /አምስት መቶ ሺህ ብር/ በቼክ የከፈለ ሲሆን ተካላሹም 616.4 ሜትር ኩብ እምነበረድ ለካላሽ /ተጠሪ/ አስረክቧል። ስለሆነም በካላሽ /አመልካች/ በተካላሽ /ተጠሪ/ መካከል የፀና የእምነበረድ ሽያጭ ውል ያለ በመሆኑ ተጠሪ በሽያጭ ውሉ መሠረት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ውጭ ዋጋው ብር 734,930.35 የሆነ 2164.60 ሜትር ኩብ እምነበረድ የማስረከብ ግዴታ አለበት በማለት ወስኗል። ተጠሪ በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት የይግባኝ ቅሬታ ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አቅርቧል። የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የተጠሪን ይግባኝ በፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 337 መሠረት ሰርዞታል። ተጠሪ የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት በሰጡት ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት የሰበር አቤቱታ አቅርቧል። የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት ተጠሪን በኃላፊነት ሊያስጠይቅ የሚችል የሽያጭ ውጭ የመዋዋልና የመፈረም ሥልጣን ያለው የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ ነው። የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ ከሥልጣኑ ውስን ውጭ ከአመልካች ጋር የተዋዋለው የእምነበረድ ሽያጭ ውል ድርጅቱን የማያስገድድ በመሆኑ በአመልካችና በተጠሪ መካከል የተደረገ የእምነበረድ ሽያጭ ውል የለም በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።

አቶ እስጢፋኖስ አስፋው ከሥራ አስኪያጁ በተሰጠው የቃል ትዕዛዝ መሠረት የሽያጭ ውሉን መዋዋሉን በግልፅ በማመን መልስ ሰጥቷል። የሰው ምስክሮችም የሽያጭ ውሉ ተፈፅሞ እብነበረድ እርክክብ የተጀመረ መሆኑን በማረጋገጥ አስረድተዋል። የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት መሠረታዊ የህግ ስህተት የማረም ሥልጣን ያለው ቢሆንም በሥር ፍርድ ቤት ያልተነሳና በማስረጃ ያልተገጠ ፍሬ ጉዳይ በማንሣት ውሳኔ መስጠቱ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው። ከዚህ በተጨማሪ የሰበር ችሎት የህሊና ግምት መሠረት በማድረግ ውሳኔ ሰጥቷል። ሥራ አስኪያጅ ባይፈረምበትም በአመልካችና በተጠሪ መካከል የሽያጭ ውል የተዋዋሉ መሆኑ ተረጋግጦ እያለ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት ተጠሪን የሚያስገድድ ውል የለም በማለት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት አመልክቷል።

ተጠሪ በበኩሉ የካቲት 27 ቀን 2003 ዓ.ም በሰጠው መልስ የተጠሪ ድርጅት ሥራ አስኪያጅ በውሉ ላይ ስላልፈረመበት ተጠሪ የሽያጭ ውሉን ለማቋቋም አስፈላጊ የሆነውን ፈቃዱን ሰጥቷል ለማለት አይችልም። በክርክሩ በተጠሪ ጠያቂነት ወደ ክርክር የገቡት ሰው በሥር ፍርድ ቤት የሰጡት መልስ ሽያጩ የእጅ በእጅ ስለሆነ የውል ሰነድ አያስፈልግም ነበር። የዕሉፍ ውክልና ሣይኖረኝ በቃል ተነግሮኝ በስህተት የፈረምኩት ነው በማለት ተከራክረዋል። ስለዚህ ተጠሪን የሚያስገድድ ውል አይደለም። ስለሆነም የተጠሪ ሥራ አስኪያጅ የፈረሙትና ተጠሪን የሚያስገድድ የፀና ውል አለመኖሩን በማረጋገጥ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት የለበትም በማለት መልስ ሰጥቷል። አመልካች እኔ ስለተጠሪ ውስጣዊ አሰራር የማውቀው ነገር የለም። ከዚህ በፊት የገበያ ዋና ክፍል ኃላፊው የፈረሙበት የሽያጭ ውል ከተጠሪ ጋር ተዋውየ ውሉ ተፈጻሚ ሆኖልኛል። የዕሉፍ ውክልና አልተሰጠም በሚል ምክንያት ብቻ ውሉ አልተደረገም በማለት የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው። ተጠሪ ገንዘቡን በቼክ

ሲከፈለው ተቀብሏል። ስለዚህ ውል የለም በማለት የሚያቀርበው ክርክር የህግ መሠረት የለውም በማለት ሀምሌ 7 ቀን 2003 ዓ.ም. የተፃፈ የመልስ መልስ አቅርቧል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው የዕሑፍ ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት ተጠሪና አመልካች የተዋዋሉት የእምነበረድ ሽያጭ ውል የለም በማለት የሰጠው ውሳኔ የህግ መሠረት ያለው ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ በመያዝ ጉዳይን መርምረናል።

1. ጉዳዩን እንደመረመርነው ከላይ የተፃፈውን ጭብጥ ለመወሰን ፍሬ ጉዳይ ማጣራትና ማስረጃ የመመርመርና የመመዘን ሥልጣን ባላቸው የማዕከላዊ ዞን የአድዋ ምድብ ችሎትና የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ያረጋገጧቸውን ፍሬ ጉዳዮች አግባብነት ካላቸው የህግ ድንጋጌዎች ጋር ማገናዘብ አስፈላጊ ሆኖ አግኝተነዋል። ጉዳዩን በመጀመሪያ በማየት የአመልካችንና የተጠሪን ምስክሮች ቃል የሰማውና የግራ ቀኙን የሰነድ ማስረጃ የመዘነው የአድዋ ምድብ ችሎት የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊና አመልካች ታህሣሥ 29 ቀን 2002 ዓ.ም የእምነ በረድ ሽያጭ ውል የሚል ርዕስና ዝርዝር ይዘት ያለው የዕሑፍ ሰነድ የተፈራረሙ መሆኑን አረጋግጧል። ተጠሪ ጠቅላላ ዋጋው ቫት ሳይጨምር ብር 939,948 /ዘጠኝ መቶ ሰላሣ ዘጠኝ ሺህ ዘጠኝ መቶ አርባ ስምንት ብር/ የሆነ 2781 ሜትር ኩብ እምነበረድ ለመሸጥ መስማማቱን አመልካችና ተጠሪ ሰነዱን በተፈራረሙበት ዕለት አመልካች ብር 500,000 /አምስት መቶ ሺህ ብር/ በቼክ የከፈለ መሆኑንና ሰነዱን ከተፈራረሙ በኋላ ተጠሪ ከቫት ውጭ ዋጋው ብር 205,017.47 /ሁለት መቶ አምስት ሺህ አስራ ሰባት ብር ከአርባ ሰባት ሣንቲም/ የሆነ መጠኑ 616.4 ሜትር ኩብ እብነበረድ ለአመልካች ማስረከቡ በማስረጃ እንደተረጋገጠ በውሳኔው ገልጿል። ከዚህ በተጨማሪ የሥር ፍርድ ቤት ተጠሪን በመወከል ፊርማቸውን በሰነዱ ላይ ያሳደሩት /የፈረሙት/ የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ በጣልቃ ገብነት ወደ ክርክሩ እንዲገቡ ተደርጎ ሽያጩ የእጅ በእጅ ሽያጭ ስለሆነ ሰነድ አያስፈልገውም ነበር። በስህተት ነው የፈረምኩት ሰነዱ ላይ የፈረምኩት ሥራ አስኪያጁ በቃል ትዕዛዝ ስለሰጡኝ ነው በማለት መልስ የሰጠ መሆኑ የሥር ፍርድ ቤት በውሳኔው አስፍሯል። የሥር ፍርድ ቤት በውሳኔው የገለፃቸውና ከላይ የዘረዘርናቸው ፍሬ ጉዳዮች ትክክለኛና የሥር ፍርድ ቤት በማስረጃ ያረጋገጧቸው በመሆኑ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የተጠሪን ይግባኝ በፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 337 መሠረት በመሰረዝ አቋሙን በግልፅ አሳይቷል። ይህም የሚያሳዩን ከላይ የተገለፁት ፍሬ ጉዳዮችን በተመለከተ የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት ተመሳሳይ መደምደሚያ ላይ የደረሁ መሆኑን ነው።

2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት ከላይ በዝርዝር የተገለፁትና ፍሬ ጉዳይ የማጣራት ሥልጣን ባላቸው የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት የተረጋገጡትን ፍሬ ጉዳዮች በተጠሪና በአመልካች መካከል ታህሣሥ 29 ቀን 2002 ዓ.ም. የእምነበረድ ሽያጭ ውል የተደረገ መሆኑን ወይም ውል ያልተደረገ መሆኑን ወይም ውሉ ጉድለት ያለበት መሆኑን ለመወሰን ያላቸውን ፋይዳ የተረዱበትና አግባብነት ያላቸውን የህግ ድንጋጌዎች የተረጎመበት ሁኔታ መመልከቱ ሁለተኛው መሠረታዊ ጉዳይ ሆኖ አግኝተነዋል። የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት ተጠሪን በመወከል በህግ የፀና ውል የመዋዋል ሥልጣን ያለው የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ ነው። የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ በውሉ ላይ ያልፈረመ በመሆኑ ተጠሪና አመልካች ታህሣሥ 29 ቀን 2002 ዓ.ም. ያደረጉት የእምነበረድ ሽያጭ ውል የለም በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።

በሁለት ሰዎች መካከል የሽያጭ ውል አለ ለማለት ሻጭ የሆነው ወገን ገዥ ለሆነው ሌላው ወገን ዋጋ በገንዘብ የተወሰነውን አንድ ነገር ገዥው ሊከፍለው ግዴታ በገባበት መሠረት ሊያስረክብና ባለቤትነቱን ሊያስተላልፍበት የሚገደድበት ውል ሲመሠርት እንደሆነ መሆኑ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2266 ተደንግጓል። ተጠሪ ለሽያጭ ውሉ ድርጅቱን በመወከል በፍታብሔር ህግ ቁጥር 1178/ሀ/ መሠረት ፈቃድና ስምምነቱን መስጠት የሚችለው የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ ነው። በውሉ ላይ ሥራ አስኪያጁ ያልፈረመበት በመሆኑ በህግ ፊት የፀና የሽያጭ ውል የለም በማለት ይከራከራል። በእርግጥ ሥልጣን ያለው ሥራ አስኪያጅ በንግድ ድርጅቱ ሥም በውክልና የመፈረምና ሥራውንም ለማካሄድ እንደሚችል በንግድ ህጉ አንቀፅ 33 ንዑስ አንቀፅ 1 የተደነገገ ሲሆን ፣ ሥራ አስኪያጁ የንግድ ድርጅቱ ሥራ ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ማናቸውንም ግዴታ የመፈፀም ሙሉ ሥልጣን እንዳለው እንደሚገመት በአንቀፅ 35 ንዑስ አንቀፅ 1 ተደንግጓል። ከላይ የጠቀስናቸው የህግ ድንጋጌዎች ተጠሪን በመወከል የእምነበረድ ሽያጭ ውልም ሆነ ሌሎች ውሎችን የመዋዋል ሙሉ ሥልጣን ያለው የተጠሪ ሥራ አስኪያጅ መሆኑን የሚያመለክቱ ናቸው። እዚህ ላይ የሚነሳው ጥያቄ የተጠሪን ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ያህል ሙሉ ሥልጣን የሌላቸው የተጠሪ የሥራ ኃላፊዎች በሚያደርጉት የሽያጭ ውል ተጠሪ በልዩ ሁኔታ በኃላፊነት የሚጠየቅበት ሁኔታ ይኖራል ወይስ አይኖርም? የሚለው ነጥብ ነው።

በያዘነው ጉዳይ የተጠሪ ውክልና ባለሙሉ ሥልጣን የሆነው ሥራ አስኪያጅ አመልካችና ተጠሪ ታህሣሥ 29 ቀን 2001 ዓ.ም በተዋዋሉት የእምነበረድ ሽያጭ ስምምነት ሰነድ ላይ ባይፈረምም፣ ተጠሪ ለአመልካች እምነበረድ በመሸጥ የገባውን የውል ግዴታ ሰነዱ ከመፈረሙ በፊት ያውቀው እንደነበርና በውሉ ላይ ስምምነቱን በፊርማው ያረጋገጠው የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ በውሉ ላይ የፈረመው ከተጠሪ ሥራ አስኪያጅ በተሰጠው የቃል ትዕዛዝ መሠረት መሆኑን ለሥር ፍርድ ቤት በሰጠው መልስ አረጋግጧል። ይህንን ፍሬ ጉዳይ ተጠሪ አላስተባበለም። ተጠሪ ለአመልካች የሰበር አቤቱታ በሰጠው መልስ የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ “የእጅ በእጅ ሽያጭ ስለሆነ ውል አያስፈልግም? የዕሉፍ ውክልና ሳይኖረኝ በቃል ተነግሮኝ በስህተት የፈረምኩት ሰነድ” ነው በማለት የተከራከረ መሆኑን በግልፅ ያሰፈሩ ሲሆን የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ በዕሉፍ ማይሰጠው የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ የፈረመው ሰነድ ምንም አይነት ህጋዊ ውጤት የለውም በማለት ተከራክሯል።

የተጠሪ ሥራ አስኪያጅ ድርጅቱ ከአመልካች ጋር የሚገባውን የእምነበረድ ሽያጭ ውል ግዴታ አስቀድመው አውቀውትና ተስማምተውበት ሰነዱን ሊፈርሙ የማይችሉ በመሆናቸው የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ ውሉን እንዲፈርሙ የቃል ትዕዛዝ የሰጡ መሆናቸውን ተጠሪ በግልፅ ክዶ ካልተከራከረና ካላስተባበለ የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ የሽያጭ ውሉን የፈረመው ከሥራ አስኪያጁ በተሰጠው የቃል ትዕዛዝ ነው የሚለውን ፍሬ ጉዳይ እንዳመነ የሚቆጠር መሆኑን ከፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 234 ንዑስ አንቀፅ 2/ሀ/ እና ከፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ ቁጥር 235 ንዑስ አንቀፅ 2 ድንጋጌዎች ይዘት መንፈስና ዓላማ ለመገንዘብ ይቻላል። የተጠሪ ሥራ አስኪያጅ የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ ድርጅቱን በመወከል የእምነበረድ ሽያጭ ውሉን እንድዋዋል በሰጠው የቃል ትዕዛዝ መሠረት የግዥ ክፍል ኃላፊው የእምነበረድ ሽያጭ ውሉን ፈርሟል። የእምነ በረድ ሽያጭ ውል በልዩ ፎርም እንዲደረግ የሚያስገድድ የህግ ድንጋጌ የለም። ስለሆነም የተጠሪን ድርጅት የመወከል ሙሉ ሥልጣን ያለው ሥራ አስኪያጅ በልዩ ሁኔታ ከአመልካች ጋር የሚደረገውን የእምነበረድ ሽያጭ ውል ድርጅቱን በመወከል እንድፈራረም ለተጠሪ ግዥ ክፍል የሰጠው ውክልና የግድ በዕሉፍ መሆን እንደሌለበት “ ስለውሉ አፈፃፀም ሕጉ አንድ አይነት ፎርም እንዲደረግ ያስገደደ እንደሆነ ውሉ የሚፈፀምበት

ሥልጣን በዚሁ አይነት ፎርም ለወኪሉ መስጠት አለበት ” በማለት በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2180 ድንጋጌ ይዘትና ይኸው ድንጋጌ በተቃራኒ ሁኔታ ሲታረጎም /acontrartio interpretation/ የሚኖረውን ውጤትና ተፈጻሚነት ወሰን በማየት ለመረዳት ይቻላል።

ስለሆነም የተጠሪ ድርጅት ወኪልና ባለሙሉ ሥልጣን የሆነው የተጠሪ ሥራ አስኪያጅ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2215 ንዑስ አንቀጽ 3 እና በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2180 መሠረት በማድረግ የሰጠውን የቃል ውክልና በመቀበል የተጠሪ ድርጅት የግዥ ክፍል ኃላፊ ታህሣሥ 29 ቀን 2002 ዓ.ም ከአመልካች ጋር ያደረገው የእምነብረድ ሽያጭ ውል በተጠሪ ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ዕውቅና ስምምነትና ትዕዛዝ የተፈፀመ የሽያጭ ውል ሆኖ አግኝተነዋል።

3. ከላይ በዝርዝር ከተገለፀው በተጨማሪ ተጠሪ የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ በቃል የሰጠው ትዕዛዝና ውክልና የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ ከአመልካች ጋር ታህሣሥ 29 ቀን 2002 ዓ.ም የተፈራረመውን ሰነድ ከተሰጠው ሥልጣንና ውክልና ውጭ ነው በማለት ውሉን በመቃወም ለአመልካች የፃፈው ደብዳቤ ስለመኖሩ አላስረዳም። ተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊው የተፈራረመውን ውል ያፀደቀው መሆኑን በግልፅ ባያረጋግጥም ይህንን ሰነድ መሠረት በማድረግ የተቀበለውን የብር 500,000 /አምስት መቶ ሺህ ብር/ ቼክ ጥቅም ላይ ማዋሉና ሰነዱ ከተፈረመ በኋላ ከቫት ውጭ ዋጋው ብር 205,017.47 /ሁለት መቶ አምስት ሺህ አስራ ሰባት ብር ከአርባ ሳባት ሣንቲም/ የሆነ 616.4 ሜትር ኩብ እምነብረድ ለአመልካች ያስረከበ በመሆኑ በሥር ፍርድ ቤትና በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ተረጋግጧል። ይህም የተጠሪ የግዥ ክፍል ኃላፊ ከአመልካች ጋር ያደረገውን የእምነብረድ ሽያጭ ውል በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2214 ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌዎች መሠረት ፈቅዶ እንደተቀበለው የሚያስቆጥረው ነው። ስለሆነም የትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ሥልጣን ባላቸው የሥር ፍርድ ቤትና በይግባኝ ሰሚው ችሎት ከላይ ከገለፀናቸው አግባብነት ካላቸው የህግ ድንጋጌዎች ጋር ሳይገናኙበት በውሉ ላይ የተጠሪ ሥራ አስኪያጅ አለመፈረማቸውን ብቻ መሠረት በማድረግ በተጠሪና አመልካች መካከል የተደረገ የኦብብረድ ሽያጭ ውል የለም በማለት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

4. ተጠሪና አመልካች ታህሣሥ 29 ቀን 2002 ዓ.ም የእምነብረድ ሽያጭ ውል ተዋውለዋል። በህግ አግባብ የተቋቋሙ ውሎች በተዋዋይ ወገኖች መካከል ህግ መሆናቸውና የህግ ያህል አስገዳጅነት ያላቸው መሆኑ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 1731 ንዑስ አንቀጽ 1 ተደንግጓል። ተጠሪ ውሉ ከተደረገበት ቀን አንስቶ በአንድ መቶ ሰማኒያ ቀን ውስጥ 2781 ሜትር ኩብ እብነብረድ በብር 939,948 ለአመልካች ለመሸጥ በገባው የውል ግዴታ መሠረት ዋጋው ብር 205,017.47 ሣንቲም ከቫት ውጭ የሆነ 616.40 ሜትር ኩብ የእምነብረድ ብቻ ያስረከበ መሆኑ ተረጋግጧል። ከዚህ አንጻር ስናየው ተጠሪ 2164.60 ሜትር ኩብ እብነብረድ የማስረከብ ግዴታና ኃላፊነት ያለበት መሆኑን ከፍታብሔር ህግ ቁጥር 2274 ድንጋጌዎች ይዘት መንፈስና ዓላማ ለመገንዘብ ይቻላል።

በሌላ በኩል አመልካች ተጠሪ ለሚስረክበው እብነብረድ በውሉ መሠረት ዋጋውን የመክፈልና የገዛውን ዕምነብረድ የመረከብ ግዴታ ያለበት መሆኑ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2303 ንዑስ አንቀጽ 1 ተደንግጓል። አመልካች ውሉን በተዋዋለበት ቀን የብር 500,000 በቼክ ለተጠሪ ክፍያ የፈፀመ መሆኑ በሥር ፍርድ ቤትና በይግባኝ ሰሚው ችሎት ተረጋግጧል። ስለሆነም አመልካች በውሉ መሠረት ሊከፍል የሚገባውን ብር 439,948 /አራት መቶ ስላሣ ዘጠኝ ሺህ ዘጠኝ መቶ አርባ ስምንት ብር / መክፈል ቀሪውን 2164.60 ሜትር ኩብ እብነብረድ ተረክቦ የመውሰድ ኃላፊነት

አለበት ። ስለሆነም የስር ፍ/ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት የሰጡትን ውሳኔ በመሻር በአመልካችና በተጠሪ መካከል የተደረገ የእምነብረድ ሽያጭ ውል የለም በማለት የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ችሎት የሰጠው ውሳኔ ተሸሯል።
2. የትግራይ ክልል ማዕከላዊ ዞን የአድዋ ምድብ ችሎትና የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የሰጡት ውሳኔ ፀንቷል።
3. ተጠሪና አመልካች ታህሣሥ 29 ቀን 2002 ዓ.ም ያፀናና ህጋዊ ውጤት ያለው የእምነብረድ ሽያጭ ውል ተዋውለዋል በማለት ወስነናል።
4. በውሉ መሠረት ተጠሪ 2164.60 ሜትር ከብ እምነብረድ የማስረከብ ኃላፊነት አለበት በማለት ወስነናል።
5. በውሉ መሠረት አመልካች ከዚህ በፊት በቼክ ለተጠሪ ከክፈለው ብር 500,000 /አምስት መቶ ሺህ ብር/ በተጨማሪ ብር 439,948 /አራት መቶ ሰላሣ ዘጠኝ ሺህ ዘጠኝ መቶ አርባ ስምንት ብር/ ለተጠሪ የመክፈል ግዴታ አለበት በማለት ወስነናል።
6. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኝ ለየራሳቸው ይቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሃ/ዲ